

НАЦЫЯНАЛЬНАЯ АКАДЭМІЯ НАВУК БЕЛАРУСІ
Інстытут мовы і літаратуры імя Якуба Коласа і Янкі Купалы

30К-3
6131

БЕЛАРУСКАЯ ЛІНГВІСТЫКА

ВЫПУСК 63

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

МІНСК «БЕЛАРУСКАЯ НАВУКА» 2009

Нацыянальная
бібліятэка
Беларусі

УДК 808.26-56

Н. У. ЧАЙКА

РАЗМЕЖАВАННЕ ЛІНЕЙНА-ПАШЫРАЛЬНЫХ АМОНІМАЎ ЭЛІПТЫЧНЫХ КАНСТРУКЦЫЙ

(Паступіў у рэдкалегію 29.01.2009 г.)

Пытанне пра сінтаксічную аманімію з'яўляецца актуальным у мовазнаўстве. Нягледзячы на значную колькасць прац па названай праблеме, аманімія эліптычных канструкцый практычна не вывучана. Даследчыкі рабілі акцэнт пераважна на семантызацыю эліптычных канструкцый [1–4] або на ўмовы функцыянавання названых канструкцый у тэксце [5–7]. Неабходна прааналізаваць, якімі моўнымі фактарамі абумоўлена супадзенне розных сінтаксічных канструкцый у аманімічных формах – сістэмнымі ці выпадковымі. Сказанае вышэй і абумоўлівае мэту даследавання – выявіць заканамернасці ўзнікнення, функцыянавання і размежавання катэгарыяльна-прэдыкатыўных амонімаў эліптычных сказаў. Да таго ж неабходна вызначыць, на якіх узроўнях арганізацыі сінтаксічнай сістэмы адбываецца размежаванне аманімічных форм эліптычных канструкцый.

Пры даследаванні намі выкарыстоўваўся апісальны метада, які дазволіў прааналізаваць сінтаксічныя ўмовы функцыянавання лінейна-пашыральных амонімаў, а таксама выявіць сродкі іх размежавання. Элементы кампанентнага аналізу выкарыстоўваліся для вызначэння функцыянальнага дыяпазону актантаў і сірканстантаў у парадэгме аманімічных форм.

Да найбольш простых прыкладаў лінейна-пашыральных амонімаў адносяцца эліптычныя формы, дзе размежаванне іх семантыкі ажыццяўляецца кантэкстуальнымі паказчыкамі. У дадзеных сказах не выклікае асаблівай цяжкасці вызначэнне семантыкі эліпсемы: яна была названа ў папярэднім кантэксце. Адметнасцю лінейна-пашыральных амонімаў з'яўляецца пастаянства семантычных і сінтаксічных функцый факультатыўных кампанентаў пры змене значэння эліпсаванага дзеяслова.

У якасці факультатыўных кампанентаў могуць выступаць як **сірканстанты**, так і **актанты**. Сірканстанты меры і ступені (S Qnal) спалучаюцца з рознымі прэдыкатамі.

Перадпазіцыйны паказчык	Эліптычная канструкцыя	Постпазіцыйны паказчык	Функцыя семантычнага актанта
1. Студэнты правялі ў музеі цэлы дзень.	Тацяна Пятроўна – усяго некалькі хвілін.	Яе тэрмінова паклікалі на факультэт. (П. Пестрак)	S Qnal
2. Мы былі радасныя цэлы дзень.	Марына – усяго некалькі хвілін.	Яе расчаравала адмена паездкі. (В. Каваль)	S Qnal

Адметнасць названых аманімічных сказаў заключаецца ў характары эліпсаванага прэдыката: у першым сказе – дзеяслоўны, у другім – іменны. Паказчыкі ж семантыкі як аднаго, так і другога сказа аднолькавыя – выказванне.

Сустрэкаюцца выпадкі, калі аманімічны рад утвараюць эліптычныя сказы з дэтэрмінаваным дапаўненнем. Дэтэрмінаванае дапаўненне выконвае пераважна функцыю дэлібератыўнага аб'екта. Нягледзячы на цесную сувязь дэтэрмінанта з граматычнай асновай сказа, ролю паказчыка самастойна ён выконвае рэдка. З гэтай мэтай часцей ужываюцца аналітычныя паказчыкі. Эліптычны сказ *Нас – вясёлыя гоні і вёскі прыгожыя* з'яўляецца неадназначным, аднак пры гэтым семантычныя і сінтаксічныя функцыі іх захоўваюцца.

Перадпазіцыйны паказчык	Эліптычная канструкцыя	Постпазіцыйны паказчык	Функцыя семантычнага актанта
1. Вас клічуць вуліцы Мінска.	Нас жа – вясёлыя гоні і вёскі прыгожыя. (П. Га-лавач)	–	Аб'ект
2. Цэлы свет вітае сонцам і светам.	Нас – вясёлыя вёскі.	Бас – лясы і азёры блакітныя. (Я. Брыль)	Аб'ект

Відавочна, што эліптычныя сказы адрозніваюцца паміж сабой толькі семантыкай апушчанага дзеяслова. Факультатыўныя кампаненты захоўваюць сваю семантычную функцыю *нас* – аб'ект і *вёскі* – суб'ект. Лінейна-пашыральны характар названых амонімаў заключаецца ў тым, што аналітычным паказчыкам у падобных сказах з'яўляецца толькі кантэкст. Прычым лінейнае пашырэнне можа ажыццяўляцца ў двух напрамках: паказчык можа знаходзіцца як у перадпазіцыі, так і ў постпазіцыі. Эліпсіс у такіх выпадках кантэкстуальны.

Схематычна неадназначнасць падобных эліптычных сказаў абумоўлена якасным складам кампанентаў: у іх, як правіла, ужываюцца толькі аб'екты і суб'екты. А яны ізалявана не здольны сфарміраваць неабходнае значэнне.

Перадпазіцыйны паказчык	Эліптычная канструкцыя	Постпазіцыйны паказчык	Функцыя семантычнага актанта
1. Люблю жыццё.	Мне б – свет цэлы з цудамі. (Я. Брыль)	–	Суб'ект
2. Ты не любіш падарожнічаць.	А мне б – цэлы свет.	Уздоўж і ўпоперак. (ЛіМ)	Суб'ект

У прыведзеных прыкладах паказчыкамі з'яўляюцца сродкі кантэксту – выказванні. Пры іх дапамозе і фарміруецца семантыка эліпсаваных дзеясловаў – *пазнаць* (1) і *прайсці* (2). Цікавым у дадзеным прыкладзе з'яўляецца спосаб выражэння суб'екта: тут адбываецца трансфармацыя кампанентаў *я→мне*, якая абумоўлена структурнымі асаблівасцямі сінтаксічнай канструкцыі.

Адрасат у якасці факультатыўнага кампанента выступае не вельмі часта. Аднак падобныя сказы маюць свае асаблівасці.

Перадпазіцыйны паказчык	Эліптычная канструкцыя	Постпазіцыйны паказчык	Функцыя семантычнага актанта
1. Камандзір спачатку звярнуўся да байцоў.	Потым – да дзяўчат.	Яны стаялі недалёка ад зямлянкі. (А. Бачыла)	Адрасат
2. Марыля спачатку паднесла гасцінцы да кабет, што мірна размаўлялі, стоячы пад яблынькамі.	Потым – да дзяўчат.	Яны паселі на лаўках уздоўж хаты. (В. Хомчанка)	Адрасат

Фонавы сказ *Потым – да дзяўчат* з'яўляецца неадназначным. Аднак пры далучэнні паказчыка сказы набываюць неабходную семантыку. Факультатыўны кампанент *да дзяўчат* захоўвае сваю семантычную функцыю. Неабходна адзначыць, што эліптычныя сказы з адрасатам у функцыі факультатыўнага кампанента вельмі рэдка ўтвараюць аманімічныя рады. Гэта тлумачыцца тым, што адрасат можа спалучацца з абмежаванай колькасцю дзеясловаў – *падаравачь, звярнуцца*. Аднак і самі па сабе формы адрасата таксама не адрозніваюцца рознаціпнасцю: *Хтосьці ўночы рыбам з неба – срэбрам гарох* (З. Бядуля) або *Мы прывітанне небу, сонцу, зорам* (М. Хведаровіч). А гэта ўскладняе фарміраванне аманімічнага рада падобных канструкцый.

Эліптычныя сказы з факультатыўным кампанентам – сірканстантам са значэннем дынамічнай лакалізацыі (S Dir) часцей утвараюць аманімічныя формы. Гэта тлумачыцца значнай ступенню семантычнай спалучальнасці сірканстантаў.

Перадпазіцыйны паказчык	Эліптычная канструкцыя	Постпазіцыйны паказчык	Функцыя семантычнага актанта
1. – Добра, добра. Зараз...	А ты хіба – у каморку? (І. Мележ)	–	S Dir
2. Нясі мяхі ў пуню.	А ты – у каморку. (А. Кулакоўскі)	–	S Dir

Відавочна, што сказы адрозніваюцца толькі семантыкай дзеяслова – *ісці і несці*. Паказчыкамі значэння тут выступаюць кантэкстуальныя сродкі.

Трэба адзначыць, што падобныя сказы таксама аднастайныя паводле структуры. Маюць іншы характар толькі аднастаўныя сказы з пропускам дзеяслова – часткі выказніка.

Перадпазіцыйны паказчык	Эліптычная канструкцыя	Постпазіцыйны паказчык	Функцыя семантычнага актанта
1. Мне тут болей нельга.	Трэба ў лес. (В. Быкаў)	–	S Dir
2. Нельга ў хаце трымаць зброю.	Трэба ў лес. (П. Пестрак)	–	S Dir

Адметнасць такіх сказаў заключаецца ў значнай ступені семантычнай валентнасці сірканстанта ў *лес*: ён можа спалучацца з вялікай колькасцю дзеясловаў. Паколькі сказ з'яўляецца аднастаўным, то суб'ект і аб'ект могуць прымаць любую форму, а гэта павялічвае функцыянальны дыяпазон сказа.

Таксама элемент навізны змяшчаюць эліптычныя сказы, у якіх сірканстант спосабу дзеяння з'яўляецца сінкрэтычным і мае аб'ектнае адценне.

Перадпазіцыйны паказчык	Эліптычная канструкцыя	Постпазіцыйны паказчык	Функцыя семантычнага актанта
1. – А дзе ты, Цімох, шчып будзеш? Такі крам сапсаваць не шутка!	– Да от думаю к Годлі. (І. Мележ)	–	Аб'ект
2. – Куды ты пойдзеш?	– Думаю к Івану. (С. Баранавых)	–	S Dir

Падобныя функцыі семантычных кампанентаў абумоўлены тым, што ў першым сказе назіраецца трансфармацыя: *Да от думаю к Годлі* → *шчып будзе Годля*. Таму кампанент *к Годлі* мае сінкрэтычны характар.

Цікавымі з'яўляюцца аманімічныя формы эліптычных сказаў, у якіх факультатыўным кампанентам выступае сірканстант з часава-колькасным значэннем (S Freg). Падобныя кампаненты абазначаюць колькасць рэалізацый пэўнага дзеяння і таму могуць спалучацца з рознымі паводле семантыкі дзеясловамі. Эліптычны сказ *У хаце – холодно, цесно. – Што дамавіна, то дамавіна. – Ну, але ў еты год – трохі, трохі – у другі* (І. Мележ) змяшчае толькі два сірканстанты без указання на суб'ект і аб'ект дзеяння. А таму семантыка тут фарміруецца на аснове кантэксту і логіка-семантычных адносін паміж адзінкамі. Эліптычны сказ у дадзеным кантэксце мае адценне імпліцытнасці. Аманімічных форм да гэтага сказа мы не знайшлі. Аднак уарэтычна тут можна прадставіць дзеясловы з рознай семантыкай: *Ну, але ў еты год пабудуем/зробім/нарыхтуем/трохі*. Таму падобныя формы можна адносіць да лінейна-пашыральных.

Вельмі часта сустракаюцца лінейна-пашыральныя амонімы з сірканстантам са значэннем прычыны (S Caus) у ролі факультатыўнага кампанента. Прычыны іх функцыянавання таксама заключаюцца ў значнай ступені спалучальнасці сірканстанта з рознымі дзеясловамі.

Перадпазіцыйны паказчык	Эліптычная канструкцыя	Постпазіцыйны паказчык	Функцыя семантычнага актанта
1. Антось пайшоў у поле.	Мікола, па звычаі, – у хату. (С. Баранавых)	–	S Caus
2. Хлопцы аднеслі прылады ў пуню.	Алесь, па звычаі, – у хату. (П. Галавач)	–	S Caus

Паказчыкамі ў гэтых сказах з'яўляюцца сродкі кантэксту – поўныя сказы. Семантычная функцыя кампанентаў не змяняецца.

Аналагічную структуру маюць аманімічныя формы, факультатыўным кампанентам у якіх выступае сірканстант з часавым значэннем (S Temp).

Перадпазіцыйны паказчык	Эліптычная канструкцыя	Постпазіцыйны паказчык	Функцыя семантычнага актанта
1. – Світае ўжо... Раса ірдзіцца... Я пабягу...	А вы – пасля.	Са мною разам не ідзіце – убачыць можа хто здзяля. (Н. Гілевіч)	S Temp
2. – Спачатку выступіць дзіцячы хор.	А вы, спевакі, – пасля. (Звязда)	–	S Temp

Эліпіс у абодвух выпадках кантэкстуальны, а значыць і паказчыкамі выступаюць поўныя сказы. Неабходна адзначыць, што гэты эліптычны сказ можа ўжывацца і з іншымі дзеясловамі – *прывесці/зрабіць/прачытаць*.

Эліптычны сказ – *От – у самы час! Бы, скажы ты, чулі – на вячэру акурат!* – *прамовіў Хоня* (І. Мележ) мае семантыку *прышлі*. Без кантэксту эліптычны сказ *От – у самы час!* можа ўжывацца з любым дзеясловам. Гэта яшчэ раз сведчыць пра высокую ступень спалучальнасці сірканстанта са значэннем часу.

Сустракаюцца лінейна-пашыральныя амонімы эліптычных сказаў, дзе факультатыўным кампанентам з'яўляецца сірканстант са значэннем дынамічнай лакалізацыі без указання на пункт прызначэння (S Dyn).

Перадпазіцыйны паказчык	Эліптычная канструкцыя	Постпазіцыйны паказчык	Функцыя семантычнага актанта
1. Значыць, я – вольны казак?	Магу на ўсе чатыры? (А. Макаёнак)	–	S Dyn
2. Я ўглядаўся толькі ў бок вёскі.	Хаця магу – на ўсе чатыры. (В. Хомчанка)	–	S Dyn

У першым і другім сказах паказчыкамі з'яўляюцца поўныя сказы. Розніца заключаецца ў спосабах выражэння выказніка ў паказчыках: першы сказ – іменны, другі – дзеяслоўны. Семантычная функцыя кампанента *на ўсе чатыры* не мяняецца, таму і кваліфікуюцца дадзеныя амонімы як лінейна-пашыральныя.

Эліптычныя канструкцыі са значэннем статальнай лакалізацыі (S Loc) зрэдку могуць утвараць аманімічныя формы. Аднак гэта адбываецца пры ўмове, калі адзін з паказчыкаў з'яўляецца кантэкстуальным і формы аб'екта першага і другога сказаў супадаюць.

Перадпазіцыйны паказчык	Эліптычная канструкцыя	Постпазіцыйны паказчык	Функцыя семантычнага актанта
1.	Унізе – арэшнікі і сосны. (П. Пестрак)	–	S Loc
2. На гары пасадзілі ліпы	Унізе – арэшнікі і сосны. (У. Шахавец)	–	S Loc

Аманімічныя формы эліптычных канструкцый з сірканстантам са значэннем якаснай характарыстыкі (S Qual) таксама сустракаюцца ў творах мастацкай літаратуры і публіцыстыцы. Эліптычныя сказы *Хай маці лепей; І ўсё па-камандзе; Яму абы хутчэй* могуць змяшчаць дзеяслоў з лобой семантыкай – *рабіць, несці* і інш. І толькі паказчыкі могуць адрозніць аманімічныя формы эліптычных сказаў: *Унь бач! Яна не пойдзе, – не вытрывала старая, не дачакаўшыся Цімохавай падтрымкі. – Хай матка старая лепей! Ёй нядобра, бачыце, не даўпадобы* (І. Мележ); *Радасць з таго каму, як яно ўсё чужое! І хлёў – не твой! І свіран – не твой, і хата – чужая! І конікі, і кароўкі – усё чужое! Не возьмеш сам. І ўсё – па камандзе!* (І. Мележ); *Пэўне ж, не будзе. А камандуе! Яму абы хутчэй! Абы – укінуць ды далажыць! Што заданне выканаў, арганізаваў усіх! Ды скарэй дадому ў горад* (І. Мележ). Амонімаў да гэтых сказаў у творах мастацкай літаратуры мы не знайшлі, аднак тэарэтычна яны могуць быць: сірканстанты лёгка спалучаюцца з рознымі дзеясловамі. Паказчыкі семантыкі ў гэтых сказах знаходзяцца на кантэкстуальным узроўні.

Эліптычныя сказы з факультатыўным кампанентам сірканстантам са значэннем уступкі (S Cons) таксама зрэдку могуць утвараць аманімічныя формы. Рэдкасць ужывання іх у названай функцыі абумоўлена тым, што сірканстанты са значэннем уступкі могуць спалучацца з невялікай колькасцю дзеясловаў.

Перадпазіцыйны паказчык	Эліптычная канструкцыя	Постпазіцыйны паказчык	Функцыя семантычнага актанта
1. Бригадзір паехаў па фермах.	Мы – насуперак жаданню – да сялян. (Б. Мікуліч)	–	S Cons
2. «Госці» паднеслі кошыкі бліжэй да лаўкі.	Мы – насуперак жаданню – да сялян.	Ведалі: гэта небяспечна. (П. Галавач)	S Cons

Эліпіс у прыведзеных сказах кантэкстуальны, таму і паказчыкамі з'яўляюцца поўныя сказы, што змяшчаюць апушчаны дзеяслоў.

Такім чынам, у творах мастацкай літаратуры сустракаюцца лінейна-пашыральныя амонімы эліптычных канструкцый. Такі тып амонімаў менавіта ў эліптычных канструкцыях характарызуецца неадназначнасцю семантыкі, і пастаянным характарам факультатыўнага кампанента. У гэтым і заключаецца адметнасць гэтага тыпу амонімаў у параўнанні з іншымі.

Неадназначнасць названага тыпу звязана з лінейным характарам маўлення і граматычна неабмежаванай здольнасцю факультатыўных кампанентаў семантычна спалучацца з дзеясловам, прапушчаным у эліптычным сказе (фонавым) і названым у паказчыку. Па гэтай прычыне дваякае вытлумачэнне тут дапускаюць толькі абавязковы кампанент – выказнік.

Сінтагматычны характар маўлення абумоўлівае характар семантычных паказчыкаў гэтых тыпаў – гэта поўныя сказы, размешчаныя ў перад- або постпазіцыі. Адрозненне семантыкі тут адбываецца толькі лінейна, гэта дазваляе падобны тып амонімаў эліптычных сказаў лічыць лінейна-пашыральнымі.

Мінск

Літаратура

1. Винокур, Т. Г. Об эллиптическом словоупотреблении в современной разговорной речи / Т. Г. Винокур // Развитие лексики современного русского языка: сб. / под ред. Е. А. Земской, Д. И. Шмелёва. – М., 1965. – С. 29–38.
2. Дубовцева, Т. Ф. Условия функционирования эллиптических конструкций: на материале рус. и англ. речи / Т. Ф. Дубовцева // Особенности функционирования разноуровневых единиц языка: межвуз. науч. сб. / Саратов. ун-т; редкол. Л. И. Баранникова (отв. ред.) [и др.]. – Саратов, 1988. – С. 71–76.
3. Огнева, Н. В. Неполные предложения как элемент структуры межабзацных связей / Н. В. Огнева // Текстобразующие потенции языковых единиц и категорий: межвуз. сб. науч. тр. / Барнаул. гос. пед. ин-т; редкол. Э. Е. Курлянд (отв. ред.) [и др.]. – Барнаул, 1990. – С. 98–108.
4. Сковородников, А. П. О неполноте эллиптических предложений в аспекте их синтагматики и парадигматики / А. П. Сковородников // Системный анализ значимых единиц русского языка: Синтаксические структуры: межвуз. сб. / Краснояр. ун-т; редкол. В. А. Белошапкова (науч. ред.) [и др.]. – Красноярск, 1984. – С. 21–30.
5. Золотова, Г. А. К вопросу о неполных предложениях / Г. А. Золотова // Русский язык: сб. тр. / редкол.: Л. Ю. Максимов [и др.]. – М., 1975. – С. 106–118.
6. Обердёрфер, А. Р. Эллиптическая субстантивация как стилистический приём / А. Р. Обердёрфер // Вопросы языкознания и литературоведения / Казах. гос. ун-т; редкол. Х. Х. Махмудов (отв. ред.) [и др.]. – Алма-Ата, 1977. – С. 50–56.
7. Ситдикова, Ф. Б. Эллипсис как средство проявления имплицитного (на материале татарского языка) / Ф. Б. Ситдикова // Языковые уровни и их взаимодействие. – Казань, 1990. – С. 33–44.

Summary

The article is devoted to the examination of one of actual syntax problems – the problem of delimitation of homonymic forms of elliptical constructions. The most widespread types of syntactical homonyms that can form elliptical sentences are examined. Analytical indicators with the help of which the meaning of the constructions is distinguished and also semantic functions of the sentence components are studied.

УДК 808.26-56

І. Л. БУРАК

ЗЛУЧНІКАВАЯ ФУНКЦЫЯ ПРЫСЛОЎЯЎ У СУЧАСНАЙ БЕЛАРУСКАЙ МОВЕ

(Паступіў у рэдкалегію 10.02.2009 г.)

Папярэдняе сістэма фармальных сродкаў сувязі адбываецца рознымі шляхамі. Найбольш прадуктыўныя сярод іх – далучэнне да злучальных злучнікаў з абстрактным значэннем некаторых слоў і спалучэнняў слоў (семантычных канкрэтызатараў), якія дапамагаюць дакладна выразіць сэнсава-граматычныя адносіны паміж аб'яднанымі адзінкамі, а таксама ўжыванне слоў некаторых часцін мовы ў роўна функцыянальных аналагаў злучнікаў. У прыватнасці, некаторыя прыслоўі могуць выкарыстоўвацца і як семантычныя канкрэтызатары, і як функцыянальныя аналагі злучнікаў.

Пры афармленні злучальнай (судніцельнай) сувязі для ўдакладнення спалучальных адносін адначасова пры злучніку *і* ўжываецца прыслоўе *адначасова* (варыянт *адначасна*; *Верш публіцыстычна пафасны і адначасова сатырычна востры* (П. Савалёў); *Стары немец пілікаў на скрытцы пастаральны і адначасна калючы матыў* (М. Лужанін). Прыслоўе *адначасова* лічаць яркім аўтэлізатарам сацыятыўнасці [1].

Сустрэкаюцца такія выпадкі, калі злучнікам *і* аб'ядноўваюцца дзеясловы-выказнікі, адзін з якіх выражае працяглае дзеянне, а другі – перарывістае, што перыядычна ўзнікае і некаторы час існуе адначасова з першым дзеяннем. У такіх выпадках для ўдакладнення адносін адначасова пры злучніку *і* ўжываецца прыслоўе *раз-пораз*: *Дым з печкі ўпарта не хацеў лезці ў комін і раз-пораз кідаўся ўсярэдзіну зямлянкі* (В. Быкаў); *Часавы хадзіў узад і ўперад ля сьвярэй і раз-пораз гучна пакрываў, каб не размаўлялі* (М. Лынькоў).

У навуковых тэкстах для ўдакладнення адносін сумеснасці пры злучніку *і* іншы раз ўжываецца прыслоўе *аднаведна*: *Звычайна паніжэнне напружання і аднаведна павелічэнне сілы току адбываецца ў некалькі этапаў* (Б. Яворскі).

Прыклады паказваюць, што спалучэнні злучніка *і* з вышэйназванымі прыслоўямі аб'ядноўваюць, як правіла, неспрэдыкатыўныя адзінкі (аднародныя члены сказа).

У якасці функцыянальнага аналага злучніка з пералічаных прыслоўяў можа ўжывацца толькі прыслоўе *адначасова*, калі аб'ядноўвае камунікацыйныя адзінкі (сказы), г. зн. афармляе далучальную сувязь: *Увечары таго ж*

ЗМЕСТ

Кошчанка У. А., Капылоў І. Л., Міклашэвіч І. А. Корпус беларускамоўных навуковых тэкстаў як частка рэалізацыі міжнароднага праекта «BalticGrid-II»	3
Мароз В. К. Праблемна-тэматычнае поле навуковага даследавання беларускіх летапісаў (XX – пачатак XXI ст.)	9
Астрэйка В. Д. Паўднёва-ўсходняя дыялектная зона беларускай мовы і славяна-балцкія кантакты і сувязі	18
Чайка Н. У. Размежаванне лінейна-пашыральных амонімаў эліптычных канструкцый	26
Бурак І. Л. Злучнікавая функцыя прыслоўяў у сучаснай беларускай мове	33
Маліцкі Ю. В. Прагматыка дзеясловаў са значэннем вуснага маўлення	39
Ксяндзова А. У. Анамасіялагічнае вывучэнне дыялектнай лексікі: пытанні тэорыі і метадалогіі	46
Свіцкая Н. В. Некаторыя асаблівасці намінацыі сучасных відаў адзнення і вопраткі	53
Пятрова Н. Я. Дынаміка асваення кампанентаў лексіка-семантычнай структуры мастацкага ідыялекту (на матэрыяле твораў Міхася Зарэцкага)	59
Савіцкая І. У. Парцэляваныя складаныя сказы ў сучаснай беларускай мове	68
Ушакевіч А. М. Улік сістэмнай арганізацыі лексікі пры семантычнай рэканструкцыі этымалагічнага гнязда слав. <i>kotiti</i> (<i>se</i>)	76
Якушава А. М. Лексічная спалучальнасць і семантыка слова ў мове беларускіх мастацкіх твораў	87
Кавалёва А. В. Страчаныя афіксальныя айконімы Беларусі (на матэрыяле перайменаванняў XX ст.)	97
Волкава Я. В. Значэнне сербалужыцкага лексічнага матэрыялу для вырашэння некаторых праблем беларускай этымалогіі	104

ЭТЫМАЛАГІЧНЫЯ НАТАТКІ

Суконнікі (да праблемы размежавання этымалагічных дублетаў) (Г. А. Цыхун)	112
Багатка 'вясёлка' і багач 'агонь' (яшчэ пра этымалагічную «празрыстасць») (М. П. Антропаў)	113

КУЛЬТУРА МОВЫ

Адрозненне параўнальных зваротаў ад іншых параўнальных канструкцый (І. Л. Бурак)	118
Асаблівасці скланення назоўнікаў ніякага роду множнага ліку ў родным склоне (Н. А. Чабатар)	120

ХРОНІКА

Мікалай Нілавіч Крыўко (да 60-годдзя з дня нараджэння) (А. М. Анісім, Т. М. Маракуліна)	126
---	-----

РЭЦЭНЗІІ

Мезенка Г. М. Віцебшчына ў назвах вуліц: У 2 ч. – Віцебск: Выд-ва ВДУ, 2008 (П. А. Міхайлаў, С. У. Палашкевіч)	128
Міхневіч А. Я. Выбраныя працы. – Мінск: Права і эканоміка, 2006. – 231 с. (Д. В. Дзятко, П. А. Міхайлаў)	131
Magyar-fehérorosz szótár = Вугорска-беларускі слоўнік / Szerkesztette Hollós Attila és Larisa Sztankevics. – Nyíregyháza, 2007. – 280 s. (А. Бразгуноў)	134
Г. П. Півторак, О. І. Скопненко. Білорусько-український словник / За ред. чл.-кор. НАН України, Г. П. Півторака. – Київ: Довіра, 2006. – 723 с. Сер.: Словники України. Р. П. Піўтарак, А. І. Скапненка. Беларуско-ўкраїнскі слоўнік / Пад рэд. чл.-кар. НАН України Р. П. Піўтарак. – Кіеў: Довіра, 2006. – 723 с. Сер.: Слоўнікі України (Ф. Д. Клімчук)	136